

SAILA-MARI KOHTALA

KOKKOLA PALAA

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

Text and data mining prohibited.

© Saila-Mari Kohtala ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-49702-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

*Ja mä sytytän liekin
Sytytän maan
Sytytän kaiken
Ilman takuita
Saanko mitään enää sammumaan
Vai sataako mun päälle tuhkaa*

Pariisin Kevät

ONNI

Kuisti paloi kotoisasti räiskyen. Onni tuijotti tulta lumoutuneena.

Keltainen puutalo oli hyvin kaunis. Kukkapenkeissä molemmin puolin kuistia, hetken vielä liekkien ulottumattomissa, tönöttivät nupullaan olevat tulppaanit. Oikealla puolella ikkunassa häntä ylenkatsoi kaksi valkoista posliinikoiraa.

Onnin takana narahti ovi. – Herraisä! Soititko jo paloauton? huusi kauhistunut vanhemman naisen ääni.

Onni havahtui tuijotuksestaan ja kääntyi. Herttainen mummo vaaleansinisessä fleeceaamutakissa katsoi häntä järkyttyneenä. Onni ei saanut sanaa suustaan.

– Soita nyt hyvä jumala nopeasti! Nainen huusi.

Onni hapuili puhelinta, mutta se ei ollut oikeassa takintaskussa, jossa hän sitä normaalisti piti. Mummo tuijotti, tuli rätisi kiihkeästi kasvavin liekein ja hän vain räpelsi taskujaan epätoivoisena.

– Mun puhelin on kadonnut! Onni lopulta räikäisi, säikähti omaa ääntään. Milloin hän oli viimeksi edes puhunut ääneen. Saati huutanut.

Nainen katsoi Onnia epäuskoisena, kääntyi sitten kannoillaan ja katosi sisään.

Onni katsoi taas tulipaloa. Tuimailmeisiä koiria ei enää näkynyt. Hän oli hämmästyntynyt liekkien voimasta, tunsu kuumuuden kasvoillaan.

Ihmisiä alkoi ilmestyä kadulle enemmänkin, kaikki unisen näköisinä aamutakeissaan ja yöasuissaan. Onni tuli äkkiä hyvin tietoiseksi itsestään ja lähti ripeästi kävellen pois paikalta.

1

– Kokkolassa palaa, Liza sanoi ja hörppäsi kahviaan.

Nils sekoitti puuroa hellan vieressä seisten: – Siis miten niin palaa?

– No tässä Hesarin etusivulla lukee näin, ootas luen tän, Liza vastasi ja keskittyi lukemaan juttua puhelimeltaan.

Nils kauhoi kaurapuuroa kahdelle lautaselle ja kantoi ne pöytään.

– Kokkolan vanhassa kaupungissa palaa edelleen vanha puutalo, kaksi ihmistä on kuollut, keskittyvät nyt rajaamaan paloa ettei se leviä naapuritaloihin, Liza sanoi.

– Voi ei, järkyttävää. Ne on niin upeita talojakin, todella sääli, että sieltä yksikään tuhoutuu, Nils vastasi.

Liza ei tuntenut Kokkolaa juurikaan, mutta tuntui kauhealta, että kaksi ihmistä oli kuollut tulipalossa niin lähellä. Hän tarkisti jutun kommentit, mutta niitä ei ollut vielä lainkaan.

– Tämä puuro on muuten nyt tehty kaurakermaan, en käytä enää tavallista kermaa, Nils sanoi.

Liza maistoi puuroa, se oli taivaallisen hyvää. He eivät puhuneet mitään mutta tunsivat toisensa jo niin hyvin, ettei hiljaisuus vaivannut kumpaakaan.

Liza katsoi vaivihkaa ympäri tupaa, joka oli rauhoittavasti täysin entisensä. Tunnelma oli kotoisa mutta aistikas. Tuvassa oli

pieni keittiö, pirttipöytä eriparisine tuoleineen, upottava nojatuoli mustaa nahkaa, talonpoikaissänky täynnä tyynyjä ja peittoja, valkoinen kulmakaappi ja hieno, vanha itämainen matto.

Liza kurkkasi ikkunasta myös Kannuksen vanhaa asemarakennusta. Se oli maalattu ankeahkosta beigestä heleän vaalean-keltaiseksi.

Liza oli tullut Nilsin luo myöhään edellisiltana Vaasasta, äitinsä serkun Aulin hautajaisista. Auli oli ollut jo iäkäs, mutta niin hyväkuntoinen, että kuolema oli järkyttänyt Lizaa. Hän myös suosi itseään siitä, ettei ollut pitänyt Auliin kunnolla yhteyttä kuluneen vuoden aikana.

Liza ei ollut viestinyt tai soitellut Nilsinkään kanssa.

Aulille Liza oli jotenkin vain unohtanut soittaa, mutta Nilsin suhteen syynä oli Frans. Nuori, komea, kalajokinen poliisi, jonka kanssa Liza yritti ihan oikeaa parisuhdettakin parin kuukauden ajan. Frans oli kuitenkin liian lapsekas, eikä etäsuhde muutenkaan toiminut.

Liza ei tarkkaan tiennyt, mitä Nils oli Frans-kuviosta ajatellut, mutta tuskin se mikään ilouutinen oli ollut. Nyt Nils vaikutti tosin olevan täysin normaali oma itsensä. Lizaa oli joka tapauksessa hävettänyt koko suhde, eikä hän sen vuoksi ollut laittanut Nilsille yhtäkään viestiä sitten viime elokuun. Eikä Nilsistäkään ollut kuulunut mitään.

Liza oli lähtenyt lokakuussa Tinderistä ja keskittynyt töihin, kuntoiluun ja lukemiseen. Oli hän toki Nilsiä välillä ajatellut, mutta se meni aina ohi, ja hän vakuutteli itselleen, että niin oli parempi.

Vasta tänä keväänä Vaasa oli sekä fyysisesti että henkisesti riittävän lähellä Kannusta. Hautajaisista Liza oli lopulta laittanut Nilsille WhatsApp-viestin. Nils oli vastannut heti, mikä oli ilahduttanut Lizaa vähän liiankin paljon.

– Kokkolasta tulikin mieleen, että pitäisi hakea sieltä minun uusi pyöräni, kun nyt vihdoinkin sain sen ostettua, Nils sanoi tyhjä puurolautanen edessään, – pyöräyrittäjä Kaarle on sen minun perunadiilerini Kallen veli.

Liza hymyili. Hän muisti välittömästi edelliskesän alun, kun Kalle oli heittänyt heidät veneellään Kallaan. Liza tunsu lempeän tuntemuksen sisällään; hän näki sielunsa silmin Kallen kalliot ja tyrnipensaat. Miten ihana ja samalla myös uskomattoman rankka kesä se olikaan ollut.

– Olis kiva käydä siellä Kallassa taas, Liza sanoi mahdollisimman kepeästi.

– Voita is joskus käydä joo, Nils sanoi Lizan mielestä varsin innottoman oloisesti, – mutta tänään vois in nyt mennä Kokkolaan. Tuletko mukaan, vai milloin ajattelitkaan palata Helsinkiin?

Liza ei ollut ajatellut yhtään mitään. Mutta oli kuitenkin ottanut työkoneensa mukaan, jos olisi tarve etätöille. Nyt kun hän istui jälleen Nilsin kodikkaassa tuvassa, hänen teki mieli jäädä.

Hän voisi lähteä nyt Kokkolaan ja katsoa sitten illalla, miltä tuntuu.

– Mulla ei ole mitään suunnitelmia sinänsä, Liza sanoi epämääräisesti, – riippuu vähän sunkin aikatauluista tietenkin, mutta mieluusti vois in pariksi päiväksi jäädä, jos se sulle sopii.

Nils ei kommentoinut Lizan Kannukseen jäämistä mitenkään, nousi vain ja alkoi tiskata puurolautasia: – Yritetään lähteä hetimiten, ihan puolen tunnin sisään jo. Haen vain Erkiltä auton lainaan.

2

Pyöräkaupassa tuoksui uusi auto. Lizalle iski kauhea pyöräkuume, kun hän katseli kauniita, klassisia pyöriä sotilaallisissa riveissään. Kauppa sijaitsi vanhan kaupungin laitamilla, eivätkä myyjät ja asiakaskunta muusta puhuneetkaan kuin edellisyön tulipalosta.

– Ei kai se Ervid ollut? Liza kuuli täysin selkeästi viistosti takaansa, vaikka puhuja oli madaltanut ääntään merkittävästi.

– Oli oli. Ja Einar.

– Men härregud miten hirveää.

Liza vilkaisi taakseen. Puhujat olivat tuiki tavallisia, kuusikymppisiä miehiä. Liza halusi kovasti tietää keitä Ervid ja Einar olivat.

Nils ja Kaarle ilmestyivät sisäpihan varastosta takaisin sisälle komea, musta vanhanaikaisen näköinen miestenpyörä mukanaan.

– Tämmöinen, Nils sanoi ylpeästi ja käänsi pyörän sivuttain Lizan ihasteltavaksi.

– On Nils kyllä kaunis pyörä, Liza sanoi hymyillen.

– Kuka Nils? Kaarle kysyi ihmeissään.

– Ah, niin tuota, pitkä tarina, Liza aloitti ja mietti miten selittäisi nimiasian. Nilsin oikea nimi oli Niilo Kuusiluoma, mutta he olivat tutustuneet murha-infossa ja siellä Niilo oli käyttänyt lempinimeä Nils. Liza oli käyttänyt nimeä alusta alkaen eikä enää osannut palata Niiloon.

Nils jatkoi: – Liza kutsuu minua Nilsiksi.

Liza huomasi Kaarlen katsovan häntä tarkkaavaisesti. Pohti ehkä hänen ja Nilsin suhteen luonnetta.

– Ketäs ne Ervid ja Einar olivatkaan? Liza kysyi Kaarlelta Nilsin maksaessa pyöräänsä osin vaihtaakseen aiheutta, mutta enimmäkseen mielenkiinnosta.

Molemmat miehet katsoivat häntä hämmästyneinä.

– He oli iäkkäät veljekset, mutta vielä ihan hyväkuntoiset. Kivat pojat, joka päivä jaksoivat reippailla, tästäkin kävelivät usein ohi. Aivan järkyttävää, että noin sitten piti heidän tästä maailmasta lähteä, Kaarle vastasi hiljaisella äänellä.

Nils nakutteli maksulaitteeseen PIN-koodiaan. Kaarle katsoi kadulle ja jatkoi: – Ervid oli joskus ollut naimisissa, mutta vaimo kuoli jo 1980-luvulla, ja kun ei Ervidillä lapsiakaan ollut, niin sitten Einar muutti tuohon heidän taloonsa ja ovat siitä asti siinä yhdessä asuneet.

– Oliko se vahinko vai tuhopoltto? Liza jatkoi ja tunsu Nilsin katsovan häntä vähän liiankin kiinteästi.

– Eipä sitä vielä tiedetä. Hulluahan se on, jos olisi tuhopoltto. Miksi kukaan haluaisi ne veljekset tappaa tai sen upean talon tuhota? Kaarle puuskahti vihaisesti isoon ääneen.

Silloin toinen kuusikymppisistä miehistä astui lähemmäksi:

– On siellä nähty joku epämääräinen tyyppi yöllä. Jotain nuorta miestä nyt etsitään.

He kaikki hiljenivät. Nils katsoi edelleen Lizaa oudon syyttävästi.

– Nostetaanpa se pyörä nyt sinne sun autoon, saahan ne takapenkit alas? Kaarle kysyi ja Nils nyökkäsi.

Liza seurasi miehiä kadulle, katsoi pyörän asetteluoperaatiota siihen osallistumatta ja istui sitten väkärin paikalle samaan aikaan kun Nils istui omalle kuskin penkilleen.

– Mitäs ihmettä tuo nyt oli? Nils kysyi haastavasti heti kun sai oven kiinni.

Liza kohautti olkiaan: – No mua nyt kiinnostaa aina asioiden taustat, ei siinä sen kummempaa.

– Minä en enää yhteenkään tutkimukseen sinun kanssasi sotteennu, Nils sanoi edelleen varsin kiukkuisen kuuloisesti, – tämän nyt vain haluan tehdä täysin selväksi.

Liza nyökkäsi vaisusti. Hän ei ollut ajatellut, että Nils voisi suhtautua heidän tutkimuksiinsa näin jyrkästi. Eihän Lizakaan mitään tutkimuksia aktiivisesti sen kummemmin halunnut, mutta jotenkin niitä aina näytti heidän syliinsä tippuvan. Tuntui hyvin surulliselta, ettei Nils haluaisi enää tätä puolta osaksi heidän ystävyttään.

– Eihän tuossa välttämättä ole edes mitään tutkittavaa, Liza sanoi sopuisasti. – Onhan niitä pyromaaneja aina ollut, eikä heillä ole sen kummempia motiiveja teoilleen kuin vain se sairaus. Ja jos siellä on nyt yöllä nähty joku nuori mies, niin hehän niitä tuhopolttoja juuri eniten tekevätkin. Tuskin tuossa on yhtikäs mitään epäselvää.

Nils katsoi Lizaa tarkkaan vielä hetken ja käynnisti sitten auton.

Juuri kun Nils oli lähdössä ajamaan, juoksi auton eteen kuin tyhjästä itkevä vanhempi mies.

– Båda dog! mies huusi hädissään ja katsoi kalpein kasvoin suoraan kohti Lizaa.

Kaarle ja kuusikymppiset miehet juoksivat pyöräliikkeestä ja ottivat miehen syleilyynsä. Nils nousi autosta, Liza ei kyennyt liikumaan.

Mies itki lohduttomasti kömpelössä, maskuliinisessa ryhmäsyleilyssä edelleen kasvot kohti Lizaa. Miehen suru oli riipivää.

Samassa vanhus rävytti silmänsä täysin auki ja Lizasta tuntui,

että mies katsoi suoraan hänen sieluunsa. Miehen kasvot olivat riutuneet ja silmät täynnä tyhjyyttä, silti vanha mies tuntui tietävän Lizasta kaiken.

Liza halusi kääntää katseensa pois, mutta ei voinut. Häntä pelotti.

Lopulta miehet ohjasivat vanhuksen lempeästi sisään liikkeeseen. Nils vaihtoi ovella vielä pari sanaa Kaarlen kanssa.

– Kaarlen mukaan veljesten lähin ystävä, Nils totesi palatesaan autoon ja ohjasi auton lopultakin kohti Kannusta.

Liza tuijotti eteensä järkyttyneenä. Hän ei ollut ollenkaan varma oliko hänkään valmis uusiin tutkimuksiin.

3

– Mitäs sille sun miesystävälle kuuluu? Erkki kysyi täysin luontevasti.

Liza nielaisi makaronilaatikkaa väärään kurkkuun, kakisteli ja yski, joi vettä, haukkoi vähän henkeä ja sai lopulta näyttävän operaationsa jälkeen sanottua: – Ei mulla mitään miesystävää ole.

– Ai jaa, Erkki sanoi eikä enää jatkanut aiheesta.

Liza vilkaisi Nilsii, joka söi täysin rennon näköisenä. Nils oli mitä ilmeisimmin maininnut naapurilleen Erkkille jotain Fransista, ei Erkki moisia Lizalta muuten kyselisi. Ehkä Fransista pitäisi Nilsin kanssa kuitenkin puhua, vaikka Liza olikin hartaasti toivonut, että lyhyen suhteen voisi vain painaa villaisella.

– Luin viime syksynä sellaisen kirjan kuin *Näin pelastamme planeetan*, Nils vaihtoi puheenaihetta. – Se on nuorille tarkoitettu, mutta pidin siitä kun se oli niin selkeä. Sen jälkeen innostuin kasvisruoista, enkä ole enää kokannut mitään muuta.

Liza oli vaikuttunut Nilsin tinkimättömyydestä ja kokkaustaidoista. Tämäkin makaronilaatikko oli vegaaninen, mutta maut olivat upeat. Nilsillä kerta kaikkiaan vain oli luontainen taito tehdä herkullista ruokaa.

Erkki ja kaksoset olivat Nilsin kuusikymppisiä ystäviä, hivenen omalaatuisia, mutta Lizallekin jo hyvin rakkaita. Erkki oli pieni,

ujo ja hyvin kiltti leskimies, joka asui hämmentävän isossa Kannustalossa lähellä Nilsii. Harvasanaiset kaksoissiskokset asuivat pienessä mökissä Erkin talon vieressä sijaitsevan metsikön kätöksissä.

Kaksoiset mutustelivat ruokaansa hyvin hiljaa vastapäätä Lizaa. Heillä oli tuikitavalliset farkut ja harmaat collegepuserot, mutta silti he jälleen kerran onnistuivat näyttämään tyylin yli-papittarilta.

Jälkiruoksi kaksoiset olivat tuoneet vegaanisia pistaasikierteitä. Heidän leivontansa kulmakiviä olivat aina olleet aito kerma ja voi, oli hyvin kiinnostavaa maistaa näitä vegaanisia versioita.

Lizaa nauratti ja vähän liikuttikin. Hän oli ollut yhdeksän kuukautta poissa ja sillä välin koko Kannuksen erikoissakista oli tullut vegaaninen.

Kun Erkki ja kaksoiset olivat poistuneet, Liza keräsi kaiken rohkeutensa ja sanoi selin häneen tiskaavalle Nilsille: – Olen tosi pahoillani siitä Frans-jutusta.

Nils jatkoi tiskaamista eikä sanonut mitään, mutta Liza oli näkevinään miehen harteilla mikroskooppisen pienen jännityksen, joka kuitenkin nopeasti hävisi.

Liza mietti jatkaisiko vielä aiheesta mutta ei keksinyt luontevaa tapaa, joten hän vain nousi ja käveli makuuhuoneeseensa ruokalevolle. Tai eihän se hänen huoneensa tietenkään ollut, vaan Nilsin vierashuone. Siellä Liza oli kuitenkin edellisesänäkin nukkunut silloin kun he eivät olleet majoilleet Kallassa Nilsin serkun mökillä.

– Eihän sitä nyt rakkautta tarvitse anteeksi pyydellä, Nils sanoi juuri kun Liza oli sulkemassa ovea.

Liza kääntyi, ei tiennyt mitä sanoisi, käveli sen sijaan takaisin tupaan ja istui nahkanojatuoliin. Nils kolisteli lautasia pesu-altaassa.

– Ei se ehkä rakkautta ollut, Liza sanoi lopulta varovaisesti,
– Frans on toki oikein ihana ihminen, mutta se taisi enemmän olla höpsöä hullaantumista, joka sitten haihtui aika nopeasti arjen iskiessä.

– Te ette siis ole enää yhdessä? Nils kysyi hiljaa, oli nyt pysähtynyt, nojasi käsillään vasten tiskipöytää edelleen selin Lizaan.

– Joo ei olla, se koko homma loppui jo lokakuussa, Liza sanoi.

– Miksi sinusta ei sitten ole kuulunut mitään? Nils kysyi.

– No mä, Liza aloitti, mutta piti sitten pitkän tauon, mietti mitä vastata. – En osaa oikein edes selittää. Mua jotenkin kai hävetti se. Siis että sillai haksahdin ja kun sä olet mulle kuitenkin tärkeä ihminen jo ja en oikein tiedä mitä me ollaan, vai ollaanko edes mitään.

Liza hätkähti, kun Nils yhtäkkisesti kääntyi, käveli kohti noja-tuolia, tarttui Lizan käsiin, nosti hänet seisaalleen ja suuteli.

Lizasta tuntui, että hän sulii siihen paikkaan.

Suudelmassa oli kaikki.

Nils ohjasi Lizan omaan huoneeseensa, kaatoi hellästi sängylle ja asettui viereen. Nils silitti Lizan poskia ja hiuksia molemmin käsin, katsoi syvälle silmiin ja suuteli taas, nyt myös otsalle, kaulalle ja niskaan. Mies silitteli häntä, otti syvään halaukseen ja lopulta he rakastelivat niin, että Lizaa alkoi itkettää.

Liza nyhyi ääneen ja tajusi, ettei hän ollut koskaan ennen harastanut seksiä tällä tavoin kenenkään kanssa.

ONNI

Onni heräsi aikaisemmin kuin yleensä, kello oli vasta kymmenen illalla. Viime yö oli ollut poikkeuksellisen rasittava. Hän yritti olla miettimättä koko asiaa.

Puhelimensa Onni oli löytänyt sängyltään varhain aamulla palttuaan kotiin. Se oli outoa, sillä yleensä hän ei koskaan unohtanut ottaa puhelinta mukaansa.

Onni kuulosteli asuntoa. Oli täysin hiljaista, äiti oli varmasti jo nukkumassa. Hän nousi, avasi lukon, nosti tarjottimen oven takaa huoneeseensa ja hiipi hiljaa vessaan. Hänen pitäisi käydä suihkussa muttei jaksanut. Taaskaan.

Huoneessaan, taas turvallisesti lukkojen takana, hän söi kaiken mitä äiti oli hänelle laittanut: kinkkujuustovoileivät, banaanin, kaksi vadelma-Risifruttia, Snickersin ja pullon Fantaa. Ruoat olivat ehtineet jo lämmetä, mutta ei se haitannut. Kunhan sai jotain syödäkseen.

Onni mietti, milloin oli viimeksi nähnyt kunnolla äidin, vaikka ei sitä mielellään ajatellutkaan. Se taisi olla jouluna, kun Onni oli suostunut ottamaan joululahjan vastaan, niin että oli kurkannut äitiä ovenraosta. Se oli hirveän ahdistavaa.

Sitä edellinen kerta oli ollut reilu vuosi sitten, kun Onnin hammas särki järkyttävästi ja se oli pakko poistaa. Hammaslääkärireissu oli niin rankka, että hän nukkui sen jälkeen kaksi päivää putkeen.

4

Liza inhosi nukkua samassa sängyssä toisen ihmisen kanssa, mutta niin vain hän oli nukahtanut Nilsin viereen. He heräsivät kuin imelän Hollywood-elokuvan rakastavaiset kasvot toisiinsa päin, avasivat silmät yhtä aikaa ja hymyilivät idioottimaisesti toisilleen.

Liza halusi kertoa Nilsille kaiken mitä hänellä oli mielessään, mutta samalla hän ei halunnut sanoa yhtään mitään. Niinpä he vain makoilivat hiljaa, tuijottelivat toisiaan ja hymyilivät. Lizaa vihlaasi vatsanpohjasta. Oliko se vain halua vai oliko hän oikeasti rakastumassa?

– Otetaanko aamupalaa? Nils lopulta kysyi ja Liza nyökkäsi.

Nils ei malttanut kuitenkaan heti nousta, vaan vetäisi Lizan lähemmään syleilyynsä ja hengitti syvään jonnekin Lizan päälakeen. Lizasta tuntui, että hän oli täysin huoleton ja puhtaan onnellinen kuin jokin alkumeressä killuva ameba.

– Nyt olis kyllä pakko päästä vessaan, Liza lopulta mumisi Nilsin rintamukseen ja he nousivat.

Pöntöllä Liza vilkaisi uutiset.

Iltä-Sanomien saamien tietojen mukaan Kokkolan tuhopoltosta etsitään nuorta miestä, joka on nähty palopaikalla aamuyöstä.

Lizan teki heti mieli kurkata myös murha.infoon, mutta hän

hillitsi itsensä. Olihan hän onnistuneesti vältellyt sivustoa edellisestä lähtien. Mitä Nilskin sanoisi, hänhän oli tehnyt täysin selväksi, ettei enää halunnut tutkia Lizan kanssa yhtään mitään.

Liza kuuli Nilsin kolistelevan aamiaista pöytään. Hän hymyili itsekseen käsiä pestessään. Viime yö oli ollut ihana. Olikohan se yhtään muuttanut Nilsin ajatuksia mahdollisten tutkimusten suhteen?

– Teen tofuruisleipiä kasviksilla ja kaurapuuroa, Nils sanoi kun Liza istahti pöydän ääreen, – tässä sulle kahvi.

Liza otti kupin vastaan ja Nils suuteli hänen kättään. Liza oli samaan aikaan pökerryksissä kaikesta huomiosta ja lempeistä tunteista, mutta myös hämmentynyt. Kaikki oli tapahtunut niin nopeasti. Hänen pitäisi nyt nollata päänsä, elää vain tässä hetkessä eikä alkaa ylianalysoida tuntemuksiaan. Siitä ei koskaan seurannut mitään hyvää.

– Ostin tämmöistä intialaista mustaa suolaa Kokkolasta joskus talvella, tätä kun laittaa tofun päälle, niin se maistuu ihan kananmunalta, Nils intoili, – maistapa.

Liza haukkasi pienen palan Nilsin ojentamasta ruisleivän kulumasta. Toden totta, tofu maistui tismalleen kananmunalta, ellei jopa paremmalta. Nils jäi odottamaan Lizan reaktiota.

– On kyllä hyvää, Liza sanoi.

Nils jatkoi aamiaisvalmisteluja. Liza hörppäsi kahviaan, sulki silmänsä ja hengitteli pitkin henkäyksin sisään ja ulos. Hän yritti rauhoittaa levottomasti laukkaavan mielensä.

– Nyt Ilta-Sanomissakin jo oli, että Kokkolan palosta epäilään jotain nuorta miestä, Liza sanoi saadakseen muuta ajateltavaa. Hän halusi myös nähdä Nilsin reaktion.

– Toivottavasti koko juttu selviää nopeasti, Nils vastasi ja asetteli ruisleipien päälle ohuita tomaattisiivuja.

Liza joi kahviaan ja katsoi Nilsin leveää selkää. Miten ihmeellistä olikaan, että hän vietti jo kolmatta kesää murha.infosta löyty-

neen miehen kanssa. Nils oli hieno mies, mutta oliko heistä parisuhteeseen. Eikä hän edes voinut tietää, mitä Nils halusi.

Ehkä Nils kaipasikin vain seksiä ja hellyyttä?

Ehkäpä hänkin?

Lizan ajatukset laukkasivat taas pitkin ja poikin. Hän sulki uudelleen silmänsä ja hoki hiljaa mielessään: *hengitä, hengitä, rauhoitu, rauhoitu*. Samassa Nils kolautti leipälautasen pöytään. Miten kauniit leivät hän olikaan taikonut. Ruisleipien päällä oli tofun lisäksi tomaattisiivuja, persiljaa, kesäsipulia, retiisejä, viinirypäleitä ja paprikaa. Kaikki kauniisti aseteltuina upeissa väreissä.

– Mun pitää tuota pihaa laitella tänään talven jäljiltä, Nils sanoi. – Olisi tosi mukava, jos haluaisit siinä vähän autella.

– Joo totta kai, Liza hymyili.

Hyvä että heillä oli tänään jotain kunnon tekemistä, jotta hän saisi villisti sähisevät aivonsa kuriin.

5

Liza oli vaihtanut ylleen pihahommiin sopivat vaatteet, vanhat farkut ja collegepaidan, ja sillä välin Nils oli nostellut esiin haravat, puutarhasakset, lapion, kuokan, ruohonleikkurin ja puutarhahanskoja. Eri-ikäiset kapineet näyttivät ihanilta aurin-gonpaisteessa piharakennuksen seinämällä, aivan kuin puutarha-lehden kuvausta varten asetelluilta.

– Laita tosta paksummat hanskat käteen ja leikkaa nuo ruusupuskat. Ne pisimmät kuivan näköiset oksat saa surutta leikata ihan lyhyiksi, Nils sanoi käskevän ystävällisesti ja viittooi talon kulle, jossa oli useita erikokoisia ruusupensaita.

Liza ei ollut koskaan ennen tehnyt mitään puutarha-askareita, mutta ehkä tuo ohje riittäisi. Hän veti keltaiset hanskat käsiinsä, nappasi sakset mukaansa ja käveli pensaiden viereen. Hän seiso valmiudessa isot sakset kädessään, mutta ei kuitenkaan ollut ihan varma mitä tekisi ja vilkaisi vaivihkaa Nilsii.

Nils oli aloittanut haravoimaan väkevin ottein selin Lizaan. Mies oli kääriä sinivihreän ruutupaitansa hihat ylös, käsivarret näyttivät paksuilta ja jänteviltä. Samassa Nils kääntyi ja Lizalle tuli kiire. Hän leikkasi kylmän viileästi ensimmäisen harmaalta näyttävän oksan mahdollisimman alhaalta. Naps vain ja seuraava. Liza nosteli piikikkaita oksia kasaan, Nils haravoi menemään.

He ahersivat kumpikin tahollaan puolisen tuntia, kunnes Nilsin talon taakse, pienelle hiekkatielle ilmestyi auto. Tietä ajoi yleensä vain Erkki, mutta tämä auto oli upouusi, valtavan kokoinen BMW. Kuskin paikalta kuulsivat Kannuksen kirkkoherran Rebekkan miehen hymyilevät kasvot.

– Kappas sehän on Törkeä, Nils sanoi ja Liza punastui.

Törkeän oikea nimi oli Kim, mutta Liza oli alkanut käyttää lempinimeä ensimmäisenä Kannus-kesänään, koska mies oli niin törkeän komea. Nyt näköjään myös Nils käytti sitä luontevasti.

Törkeä nousi autostaan maailman omistajan ottein ja huusi:
– Pitkästä aikaa!

Nils ja Liza laittoivat puutarhatyökalunsa maahan ja kävelivät tervehtimään miestä.

– Toin jäätelöä! Itse tein! Törkeä huusi innoissaan ja nosti takapenkiltä pienen kylmälaukun.

– Olen nykyään vegaani, Nils sanoi.

Törkeä heilautti kättään ilmassa: – Tää on vegaanista, tietenkin!

Lizaa nauratti. Miten niin tietenkin. Mutta Kannuksessa kaikki oli mahdollista.

– Syödäänkö tässä ulkona? Liza kysyi. – Haen sisältä lusikat ja kulhot.

– Niin lenseä keli, että joo, tässähän on kiva, Törkeä vastasi iloisesti.

Liza palasi Nilsin kauniiden lasikulhojen kanssa takaisin ulos ja Nils kauhoi jokaiselle jäätelöä. Se tuoksui ihanalle, pistaasille ja sitruunalle.

– Ostin jäätelökoneen ja olen nyt kokeillut erilaisia makuja ja koostumuksia. Hauskaa puuhaa, Törkeä selitti jäätelöä syödessään ja näytti tuttuun tapansa häkellyttävän komealta. Päällään hänellä oli T-paita, jossa luki isolla FUTURE IS FEMALE, löysät

siniset farkut ja Birkenstockin ruskeat mokkatossut.

– Missäs Rebekka on? Liza kysyi.

– Sillä on joku koulutus Helsingissä, palaa parin päivän päästä. Sekin kyllä haluaa sitten nähdä teitä. Mutta mitenkäs te, joko te olette pari?

Liza ja Nils yrittivät olla kuin ei mitään, Törkeä tarkkaili heitä huvittuneena.

– Hyviä ystäviä ollaan ihan kuten ennenkin, Nils vastasi.

– Mutta kuinka hyviä ystäviä, Törkeä painotti kuinka-sanaa aivan kuin aistisi heistä jonkin muutoksen.

– Kauhea se Kokkolan tuhopoltto, Liza vaihtoi aihetta kömpelösti, eikä Törkeää onneksi haitannut.

– No se kyllä on! Mun kaveri väitteli muinoin psykiatrian tohtoriksi nimenomaan pyromaniasta, tiedän siitä aika lailla, kun silloin itseänikin kiinnosti se aihe ja tuli kyselyä yhtä sun toista.

Liza vilkaisi Nilsii. He eivät enää yllättyneet mistään Törkeän suhteen. Muinoin isänsä muhkean Eurojackpotin perineellä miehellä oli aikaa vaikka muille jaettavaksi, ja hän vaikutti myös tuntevan kaiken sorttisia tietäjiä.

– Ne pyromaanithan ei kai oikein ees osaa selittää niitä touhujaan saati ymmärrä motiivejaan. Sen muistan, että he eivät kykene ilmaisemaan tunteitaan oikeastaan mitenkään ja kokevat varmaan olevansa jotenkin arvottomia. Niin sitten se tuli antaa heille tunteen kontrollista ja vallasta. Varmaan saavat siitä jotain mielihyvääkin.

– Pyromaanit ovat kai enimmäkseen miehiä? Saavatko he siitä jotain seksuaalista mielihyvää? Liza kysyi.

– Joo miehiä ovat, yhdeksän kymmenestä kai, noin palttiarallaa. Mutta moni sekoittaa pyromaanit ja pyrofiilit. Ne fiilit saa siitä tulesta seksuaalista mielihyvää, maanit ei. Pyromania on kuitenkin ihan ehta luonnehäiriö. Ihan eri asia siis kuin tuho- tai

murhapoltot, joissa pointtina on saada rahallista hyötyä tai tappaa.

– Mutta Kokkolassahan kuoli kaksi ihmistä, Liza sanoi.

– Totta. Siksi ei vielä saisi lehdissä käyttää sitä pyromaani-sanaa, kun ei tarkkaan tiedetä mistä on kyse. Se on muuten suomeksi tuhopolttohimio. TPH, hyvä bändin nimi! Törkeä nauroi.

– On muuten tosi kiinnostavaa, että siihen pyromaniaan liittyy usein omituisia ristiriitaisuuksia, kuten vaikkapa kiinnostus tulipalojen sammuttamiseen. Pyromaanit saattaa siis olla vaikka vapaapalokuntalaisia! Ihan älytöntä, Törkeä jatkoi, – eivätkä hakeudu hoitoon, koska eivät itse ajattele toimivansa väärin.

Nils kuunteli kaikkea tarkkaan, mutta ei kommentoinut mitään.

– Mitäpä Nils, aattelitteko tätäkin tutkia? Törkeä kysyi yhtäkkiä ihan suoraan.

Nils huokaisi: – No en ollut ajatellut. Mutta sanoihan se Liza-kin tuossa yksi päivä, että häntä kiinnostaa aina asioiden taustat. Niin kyllä minuakin toki. Voihan sitä silmät ja korvat pitää vähintäänkin auki.

ONNI

Onni heräsi ovikellon ääneen. Hän oli vasta nukahtanut ja väsymyksestä sekaisin. Kello näytti olevan yhdeksän aamulla. Hän kuuli äidin avaavan oven.

– Poliisista huomenta, kajautti mies kuuluvasti, niin että koko rappu kaikui.

Onni sähköistyi.

– Onko täällä nuori herra kotosalla? Mies jatkoi ja Onni alkoi täristä.

– On se tuolla huoneessaan... Onni kuuli äidin mumisevan jotain, mutta poliisi ei kuunnellut vaan rynkytti jo Onnin ovea.

Onni tunsu pakokauhun leviävän joka soluunsa. Hän makasi paikallaan, ei kyennyt liikkumaan.

Äiti kiljui: – LOPETTAKAA! SE ON SAIRAS SE LAPSI!

Rynkytys loppui.

– Millä tavalla sairas? kysyi uusi kuulas ääni, naisen.

– Onni on hikikomori, äiti huokaisi.

Onni vihasi sitä sanaa.

– Mikä hiki–, miehen ääni aloitti, mutta kuulasääninen nainen puhui miehen päälle.

– Meidän pitäisi kuitenkin saada puhua Onnin kanssa, koska hänet on nähty tuhopolton tapahtumapaikalla, nainen sanoi,